

УДК 004.774:001-057.4:378.6:62:63(7477-25)ХНТУСГ:005.591.6:
[005.336.4/6-049.34-049.7]](045)

ВИКОРИСТАННЯ АВТОРИТЕТНОГО КОНТРОЛЮ В НАУКОВІЙ БІБЛІОТЕЦІ ХНТУСГ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ЕЛЕКТРОННОГО КАТАЛОГУ

Івахненко Вікторія Анатоліївна, бібліотекар I категорії Наукової бібліотеки Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка

У статті висвітлено процес створення в електронному каталозі Наукової бібліотеки ХНТУСГ авторитетних файлів індивідуального та колективного авторів, що забезпечує якість лінгвістичних засобів пошуку інформації користувачами бібліотеки.

Ключові слова: електронний каталог, бази даних, авторитетних контроль, індивідуальний автор, колективний автор.

Наукова бібліотека ХНТУСГ (НБ) приділяє велику увагу формуванню електронних інформаційних ресурсів (загальний об'єм яких нині становить біля 236 тисяч записів) та ефективному функціонуванню автоматизованої системи пошуку документів. Електронний каталог (ЕК) для користувачів – це оперативність відображення інформації, швидкість і зручність пошуку, наявність розширених пошукових функцій, можливість дистанційного доступу. Практично будь який елемент бібліографічного записує точкою доступу до ЕК, що забезпечує достовірні та вичерпні результати пошуку.

Від якості використовуваних лінгвістичних засобів пошуку в електронному каталозі залежить ефективність використання інформаційних ресурсів НБ і оперативність бібліотечного обслуговування, тож невід'ємною складовою частиною роботи з ЕК стало створення авторитетного контролю, який допомагає у структуруванні інформаційних масивів, забезпечує уніфікацію точок доступу та навігацію в середовищі даних.

Авторитетний контроль – постійне відстеження і підтримка у процесі каталогізації послідовних форм заголовків, інших елементів бібліотечного опису [1]. В НБ з самого початку створення ЕК було встановлено певні вимоги щодо повноти відображення відомостей про документи, і особливо тих, що мають відношення до університету: ведеться аналітичний розпис всіх фахових видань «Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка», «Актуальні проблеми інноваційної економіки», «Енергетика та комп'ютерно-інтегровані технології в АПК», «Інженерія переробних і харчових виробництв», «Інженерія природокористування», «Технічний сервіс агропромислового, лісового та транспортного комплексів», «Філософія

спілкування: Філософія. Психологія. Соціальна комунікація», додаються відомості про всіх авторів-науковців та співробітників ХНТУСГ. Роботу з формування авторитетного контролю в НБ було розпочато у 2006 році зі створення авторитетного файлу "Індивідуальні автори" (АФІА) – комплексу важливої, багатоаспектної, перевіреної з дотриманням відповідних норм і правил інформації про авторів-співробітників університету. Він став надійним засобом ідентифікації форм імені, бо пропонує варіанти написання прізвища різними мовами з урахуванням різночитань та зміни прізвища; містить довідкові відомості про місце роботи, посаду, історичні та хронологічні рамки роботи в організації тощо [2]. АФІА є унікальним інформаційним ресурсом, який допомагає оперативно опрацювати документи і здійснювати пошук за авторською ознакою в базах даних ЕК. Постійне вдосконалення АФІА розширює його функціональні можливості і сприяє активізації аналітичної діяльності бібліотеки. Так, у 2018 році до нього було додано вкладку "Наукометрія" де було створено поля для внесення інформації за науко метричними показниками (GoogleScholar, Scopus, WoS, ORCID). У 2019 році вкладку було доповнено полями і підполями даних для вводу url-посилань на кожен профіль науковця, кількість публікацій, цитування, h-індекс автора. Це дає можливість аналізувати публікаційну активність як окремого автора, так і наукового колективу кафедр ННІ/факультету [3].

Щорічно в БД «Праці співробітників ХНТУСГ» створюється біля 2 тисяч бібліографічних записів, які мають відомості про автора, його місце роботи. І, якщо точки доступу за авторською ознакою вже повністю підлягають авторитетному контролю, то уніфікація інформації про місце роботи автора – на вістрі часу. З метою забезпечення ідентифікації назв колективу (ННІ/факультету/ кафедри) бібліотека у 2020 р. розпочала створювати АФ Колективного автора. Уніфікація авторитетних заголовків має забезпечувати повний пошук видань колективу (ННІ/факультету/ кафедри) в ЕК незалежно від варіантів назви у різні роки і незалежно від мови видання. Створено технологічну інструкцію, яка визначає порядок створення авторитетних записів на всі колективи, відомості про які в фонді бібліотеки.

Назви кафедр і інститутів мають підлягати контролю через те, що функціонування значних за обсягом бібліографічних записів породжує множину варіантів формулювань одного й того самого колективу, що негативно впливає на результат бібліографічного пошуку. АФКА призначено для забезпечення якості опрацювання документів, виданих структурними підрозділами, пошуку видань певних колективів і забезпечення методичної єдності в роботі із записами колективних авторів. Формування й ведення АФКА гарантує уніфікацію назв колективів і організацій поряд з варіантними формами назв, повноту відомостей про назви, а також створення єдиної системи посилань до відповідних записів.

АФКА дозволяє отримати інформацію про колективи ННІ/факультет ХНТУСГ і про їх видання в комфортному і сучасному форматі з єдиної точки доступу.

Тож авторитетний контроль за допомогою АФІА та АФКА розширює електронну мережу і дозволяє робити наявні інформаційні ресурси більш помітними і доступними для користувачів.

Список використаних джерел:

1. Зоріна Н. Є. Особливості створення й використання авторитетних файлів в умовах корпоративної взаємодії освітянських бібліотек /Н. Є. Зоріна, С. Г. Коваленко // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2017, Том 59, №3. С.155-167

2. Мартиненко Н. Є. Створення системи моніторингу публікаційної активності науковців ХНТУСГ та облік наукового надбання // Бібліотечно-інформаційне середовище як драйвер змін та інновацій в освіті. Харків, 2019: Всеукраїнська науково-практична конференція 24-25 жовтня 2019 р., Україна, Харків, ХНТУСГ. – С. 35 – 41.

3. Рыбальченко Е. Н. Создание авторитетного файла индивидуальных авторов в формате ИРБИС/AUTHORITY в библиотеке УИПА [Электронный ресурс] / Е.Н. Рыбальченко. - Режим доступа : library.uira.kharkov.ua/library/BD/VidannaBibl/Rubalchenko2.doc, свободный. - Загл. с экрана.

USE OF AUTHORITY CONTROL IN THE SCIENTIFIC LIBRARY OF KhNTUA TO ENSURE THE QUALITY OF THE ELECTRONIC CATALOG

Ivakhnenko Victoria Anatoliyivna, librarian of the Scientific Library of Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture

Abstract: *The article highlights the process of creating authoritative files of individual and collective authors in the electronic catalog of the Scientific Library of KhNTUA, which ensures the quality of linguistic means of information retrieval by library users.*

Keywords: *electronic catalog, databases, authoritative control, individual author, collective author.*